

**Standardy ochrony małoletnich
w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Toruniu
i Punkcie opieki dla osób z niepełnosprawnościami z Ukrainy
przy ul. Marii Skłodowskiej-Curie 27/29 w Toruniu**

**Słowniczek pojęć
§1**

Użyte w niniejszym dokumencie pojęcia oznaczają:

- 1) *dane osobowe podopiecznego* – to wszystkie informacje, które mogą służyć do identyfikacji dziecka;
- 2) *krzywdzenie* – to popełnienie czynu zabronionego, karalnego na szkodę dziecka lub zaniechanie go;
- 3) *małoletni / dziecko* – osoba, która nie ukończyła 18. roku życia;
- 4) *personel / pracownik / kadra* – osoba/-y zatrudniona/-e w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Toruniu, w tym w Punkcie opieki dla osób z niepełnosprawnościami z Ukrainy, dotyczy to również osób świadczących usługi na rzecz Punktu opieki oraz wolontariuszy;
- 5) *Punkt opieki* – to miejsce opieki dla osób z niepełnosprawnościami z Ukrainy, zlokalizowane przy ul. Marii Skłodowskiej-Curie 27/29 w Toruniu;
- 6) *ROPS* – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu;
- 7) *DWO* – Dział Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu.

**Obszary Standardów ochrony małoletnich
§2**

1. Standardy ochrony małoletnich mają zapewnić tworzenie bezpiecznego i przyjaznego środowiska dla podopiecznych przebywających w Punkcie opieki. Standardy określają:
 - 1) rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich;
 - 2) procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletnich;
 - 3) zasady ochrony danych osobowych oraz wizerunku małoletnich;
 - 4) zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych;
 - 5) monitoring stosowania Standardów ochrony małoletnich.
2. Do osób zajmujących się małoletnimi stosuje się *Zasady bezpiecznych relacji pracownik – małoletni*, których znajomość potwierdzona jest pisemnie.

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich

§3

1. Pracownicy Punktu opieki posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka (niepełnosprawność intelektualna, choroby psychiczne, izolacja społeczna itp.) oraz symptomy krzywdzenia małoletnich (np. małoletni boi się opiekuna/ pracownika, widoczne są obrażenia ciała niewynikające z autoagresji itp.).
2. Pracownicy monitorują sytuację i dobrostan małoletnich.
3. Pracownicy mają obowiązek zapoznania dzieci ze Standardami oraz omówienia ich w taki sposób, aby małoletni mogli go zrozumieć niezależnie od wieku i sprawności intelektualnej.
4. Pracownicy znają i stosują zasady bezpiecznych relacji pracownik – małoletni ustalone w Punkcie opieki. Zasady stanowią załącznik nr 2 do niniejszych Standardów.
5. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka kierownik DWO podejmuje rozmowę z opiekunami/ pracownikami w celu wyjaśnienia zauważonych symptomów.

Procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletnich

§4

1. Zagrożenie bezpieczeństwa małoletnich może przybierać różne formy, z wykorzystaniem różnych sposobów kontaktu i komunikowania.
2. Każda informacja dotycząca podejrzenia krzywdzenia wychowanków/ dzieci traktowana jest poważnie i wyjaśniana jest bez względu na to, czy pochodzi od dziecka/ opiekuna/ pracownika, czy dotyczy podejrzenia krzywdzenia ze strony innego dziecka, opiekuna dziecka, lub też pracownika.
3. Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto następującą kwalifikację zagrożenia bezpieczeństwa małoletnich:
 - 1) popełniono przestępstwo na szkodę małoletniego (np. wykorzystanie seksualne, znęcanie się nad małoletnim);
 - 2) doszło do innej formy krzywdzenia, takiej jak np. krzyk, poniżanie;
 - 3) doszło do zaniedbania potrzeb życiowych małoletniego (np. związanych z żywieniem, higieną czy zdrowiem).
4. W przypadku powzięcia przez członka personelu podejrzenia, że małoletni jest krzywdzony – na podstawie obserwacji własnej bądź w wyniku kontroli monitoringu lub zgłoszenia takiej okoliczności przez małoletniego / opiekuna małoletniego, członek personelu ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji kierownikowi DWO.
5. Interwencja prowadzona jest przez kierownika DWO, a w sytuacji jego nieobecności – przez Zastępcę Dyrektora ROPS.

6. Z przebiegu każdej interwencji sporządza się notatkę, którą załącza się do dokumentacji małoletniego. Wzór karty interwencji stanowi załącznik nr 1 do niniejszych Standardów.
7. W przypadku podejrzenia, że życie małoletniego jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu, należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112. Poinformowania służb dokonuje członek personelu, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu i następnie sporządza notatkę z interwencji.

Procedury interwencji – krzywdzenie małoletniego przez osobę dorosłą

§5

1. Jeśli pracownik podejrzewa, że małoletni doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub zagrożone jest jego życie, zobowiązany jest do zapewnienia małoletniemu bezpiecznego miejsca i odseparowania go od osoby stwarzającej zagrożenie. Pracownik zobowiązany jest do zawiadomienia policji pod nr 112 lub 997, a w przypadku podejrzenia innych przestępstw do poinformowania policji, prokuratury lub sądu opiekuńczego o możliwości popełnienia przestępstwa. W przypadku zawiadomienia telefonicznego pracownik zobowiązany jest podać swoje dane, dane małoletniego oraz dane osoby podejrzanej o krzywdzenie uczestnika oraz opis sytuacji z najważniejszymi faktami. W przypadku zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa zawiadomienie adresuje się do najbliższej jednostki policji, w zawiadomieniu podaje się dane jak w przypadku zawiadomienia telefonicznego.
2. Jeśli pracownik podejrzewa, że małoletni doświadczył jednorazowo przemocy fizycznej lub psychicznej (np. popychanie, klapsy, poniżanie, ośmieszanie), zobowiązany jest do zadbania o bezpieczeństwo małoletniego i odseparowania go od osoby krzywdzącej. Następnie powinien zawiadomić kierownika DWO, aby ten mógł wyjaśnić sprawę.
3. Jeśli pracownik zauważy inne niepokojące zachowania wobec małoletnich, np. krzyki, niestosowne komentarze, zobowiązany jest zadbać o bezpieczeństwo małoletniego i odseparować go od osoby podejrzanej o krzywdzenie. Następnie należy poinformować kierownika DWO, aby mógł przeprowadzić rozmowę dyscyplinującą.

Procedury interwencji – krzywdzenie małoletniego przez rówieśnika

§6

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego przez innego małoletniego, należy przeprowadzić rozmowę z małoletnim podejrzanym o krzywdzenie oraz jego opiekunami, a także oddzielnie z małoletnim poddawany krzywdzeniu i jego opiekunami. Ponadto należy porozmawiać z innymi osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu. W trakcie rozmów należy dążyć do ustalenia przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne krzywdzonego. Ustalenia są dokonywane w notatce z interwencji. Dla małoletniego krzywdzącego oraz krzywdzonego sporządza się oddzielne karty interwencji.

2. Wspólnie z opiekunami małoletniego krzywdzącego i personelem należy opracować plan naprawczy, celem zmiany niepożądanych zachowań.
3. Z opiekunami małoletniego poddanego krzywdzeniu należy opracować plan zapewnienia mu bezpieczeństwa, włączając w ten plan sposoby odizolowania go od źródeł zagrożenia.
4. W trakcie rozmów należy upewnić się, że małoletni podejrzewany o krzywdzenie innego małoletniego sam nie jest krzywdzony przez opiekunów, innych dorosłych bądź innych małoletnich. W przypadku potwierdzenia takiej okoliczności należy podjąć interwencję także w stosunku do tego małoletniego.

Zasady ochrony danych osobowych oraz wizerunku małoletnich

§7

1. Punkt opieki zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych dzieci zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa.
2. Punkt opieki, uznając prawo dzieci do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku.
3. Pracownicy mają zakaz umożliwiania przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku dziecka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu) na terenie Punktu opieki bez pisemnej zgody opiekuna prawnego lub innej osoby uprawnionej.
4. Pracownicy mają obowiązek skontaktowania się z opiekunem dziecka w celu uzyskania od niego zgody na publikację wizerunku dziecka. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów bądź innej osobie danych kontaktowych do opiekuna dziecka bez uzyskania wcześniejszej zgody.
5. Jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie element całości takie jak krajobraz, impreza publiczna, zgromadzenie, zgoda opiekuna na utrwalenie wizerunku nie jest wymagana.
6. Upublicznienie przez pracownika Punktu opieki wizerunku dziecka utrwalonego w jakiegokolwiek formie (zdjęcia, nagrania audio-wideo) wymaga pisemnej zgody opiekuna.
7. Pisemna zgoda, o której mowa w ust. 6, powinna zawierać informację, w jakim miejscu zostanie umieszczony wizerunek dziecka oraz do jakich celów zostanie on wykorzystany (np. w celach promocyjnych na stronie internetowej).

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych

§8

1. Na terenie Punktu opieki dostęp małoletnich do Internetu możliwy jest wyłącznie pod nadzorem personelu – na urządzeniach zawierających odpowiednie oprogramowanie (zabezpieczone przez niebezpiecznymi treściami).
2. Urządzenia, o których mowa w ust. 1, to tablety wykorzystywane w celach terapeutycznych i edukacyjnych.

3. Za bezpieczne korzystanie z urządzeń przez małoletniego odpowiada personel, pod którego opieką aktualnie przebywa podopieczny (najczęściej jest to terapeuta lub nauczyciel zajęć rewalidacyjno-wychowawczych).

**Monitorowanie stosowania Standardów ochrony małoletnich
i zasady udostępniania dokumentu do zapoznania się z nim**

§9

1. Kierownik DWO jest osobą odpowiedzialną za przestrzeganie Standardów ochrony małoletnich w Punkcie opieki.
2. Kierownik DWO przechowuje dokumentację związaną ze stosowaniem Standardów w Punkcie opieki, w tym oświadczenia personelu o zapoznaniu się z treścią Standardów.
3. Kierownik DWO jest odpowiedzialny za monitorowanie realizacji Standardów, za reagowanie na sygnały naruszenia Standardów oraz za proponowanie w nich zmian.
4. Kierownik DWO przeprowadza wśród personelu co najmniej raz na 24 miesiące ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 3 do Standardów.
5. W ankiecie personel może proponować zmiany Standardów oraz wskazywać naruszenia Standardów w Punkcie opieki.
6. Standardy opublikowane są na stronie internetowej ROPS oraz udostępnione w wersji polskojęzycznej i ukraińskojęzycznej pracownikom na tablicach informacyjnych, w pokojach przeznaczonych dla personelu.

Zastępca Dyrektora
Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej
w Toruniu

Sylvia Stecyk-Brochocka

Załącznik nr 1 do Standardów ochrony małoletnich w ROPS

Karta interwencji

1.	Imię i nazwisko dziecka:.....
2.	Data:
3.	Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia (imię, nazwisko, stanowisko):
4.	Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia):
5.	Opis podjętych działań:
6.	Opis spotkania z opiekunami prawnymi
7.	Forma podjętej interwencji
8.	Wyniki interwencji

Podpisy osób biorących udział w interwencji:

Zasady bezpiecznych relacji pracownik - małoletni

1. Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez kadrę jest działanie dla dobra małoletniego i w jego najlepszym interesie. Pracownicy traktują małoletniego z szacunkiem oraz uwzględniają jego godność i potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec niego w jakiejkolwiek formie, ani wykorzystywanie relacji władzy i przewagi fizycznej dla swoich celów. Kadra działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych oraz swoich kompetencji. Zasady bezpiecznych relacji pracowników z małoletnimi obowiązują wszystkich pracowników, stażystów, praktykantów i wolontariuszy. Znajomość i zaakceptowanie zasad są potwierdzone podpisaniem oświadczenia.
2. Pracownik jest zobowiązany do utrzymywania profesjonalnej relacji z małoletnim i każdorazowego rozważenia, czy jego reakcja, komunikat bądź działanie wobec małoletniego są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych małoletnich. Powinien działać w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji jego zachowania.
3. Pracownik jest zobowiązany do doceniania i szanowania wkładu małoletnich w podejmowane działania, aktywnego ich angażowania i traktowania równo, bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd. Pracownik nie powinien faworyzować małoletnich.
4. W komunikacji z małoletnimi pracownik powinien zachować cierpliwość i szacunek, jak również słuchać uważnie i udzielać małoletnim odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
5. Pracownik nie może zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać małoletniego, jak również krzyczeć na niego w sytuacji innej niż wynikająca z jego bezpieczeństwa lub innych.
6. Pracownik nie może ujawniać informacji wrażliwych dotyczących małoletnich wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych małoletnich. Obejmuje to ich wizerunek oraz informacje o jego/jej sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
7. Jeśli pojawi się konieczność porozmawiania z podopiecznym na osobności, pracownik jest zobowiązany do zostawienia uchylonych drzwi do pomieszczenia i zadbania, aby być w zasięgu wzroku innych. Można też poprosić drugiego pracownika o obecność podczas takiej rozmowy.
8. Pracownik powinien zapewnić małoletnich, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć wskazanej osobie (w zależności od procedur interwencji, jakie przyjęto) i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.
9. Pracownik nie może utrzymywać wizerunku małoletnich (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dotyczy to także umożliwienia osobom

trzecim utrwalenia wizerunków małoletnich, jeśli kierownik DWO nie został o tym poinformowany, nie wyraził na to zgody i nie uzyskał zgód opiekunów prawnych.

10. Pracownik nie może proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności małoletnich Punktu opieki.
11. Pracownikowi nie wolno dotykać małoletniego w sposób, który mógłby zostać nieprawidłowo zinterpretowany.
12. Pracownikowi nie wolno angażować się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki czy brutalne zabawy fizyczne z małoletnimi, którzy mogli doświadczyć nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach pracownik powinien reagować z wyczuciem, jednak stanowczo, aby pomóc małoletniemu zrozumieć znaczenie osobistych granic.
13. Kontakt fizyczny z małoletnimi nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. Jeśli pracownik będzie świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zawsze zobowiązany jest powiadomić o tym osobę odpowiedzialną i/lub postąpić zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.
14. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec małoletnich, pracownik powinien unikać innego niż niezbędny kontakt fizyczny. Dotyczy to zwłaszcza pomagania małoletnim w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu, przewijaniu i w korzystaniu z toalety. Pracownik powinien zadbać o to, aby w każdej z czynności pielęgnacyjnej i higienicznej asystowała inna osoba. Każdy pracownik, którego obowiązkiem jest pielęgnacja i opieka higieniczna nad małoletnimi, musi być przeszkolony w tym kierunku.

Ankieta monitorująca realizację Standardów ochrony małoletnich

Ankieta ta jest anonimowa, nie należy jej podpisywać.

Proszę kółkiem zaznaczyć odpowiedź zgodną z Pana/Pani zdaniem.

Lp.	Pytanie	Odpowiedź
1.	Czy zna Pani/Pan dokument Standardów ochrony małoletnich przed krzywdzeniem?	Tak Nie
2.	Czy zapoznał/a się Pan/Pani z treścią tego dokumentu?	Tak Nie
3.	Czy stosuje Pani/Pan w swojej pracy zapisy tego dokumentu?	Tak Nie
4.	Czy Pani/Pana zdaniem w Punkcie opieki przestrzegane są Standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem?	Tak Nie
5.	Czy zaobserwował/a Pan/Pani naruszenie zasad zawartych w Polityce ochrony dzieci przed krzywdzeniem przez innego pracownika? Jeśli tak, proszę napisać, w jaki sposób zareagował/a Pan/Pani na sytuację: 	Tak Nie
6.	Czy potrafi Pan/Pani rozpoznawać objawy krzywdzenia dzieci?	Tak Nie
7.	Czy wie Pan/Pani, jak reagować na objawy krzywdzenia dzieci?	Tak Nie
8.	Czy ma Pan/Pani jakieś uwagi, poprawki, sugestie dotyczące Standardów ochrony małoletnich przed krzywdzeniem? Jeśli tak, proszę wymienić: 	Tak Nie

Dziękujemy za wypełnienie ankiety.